

КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОГО ФОРТЕПІАНО №2

Українське фортепіанне мистецтво

Освітній ступінь
Спеціальність
Освітня програма

магістр
025 Музичне мистецтво
Фортепіано

Курс	1
Семестр	1-2

Статус

обов'язкова / вибіркова

ECTS	4
Годин	120
Лекції	34
Семінари	34
Самостійна робота	52

Семестровий контроль

екзамен/залік

Інформація про викладача

ПІБ	Кутасевич Андрій Валентинович в. о. доцента, кандидат мистецтвознавства
Профіль викладача	ORCID 0000-0002-3990-7238
e-mail	andriy.kutasevych@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Метою лекційного курсу «Українське фортепіанне мистецтво» є ознайомлення студентів з історією зародження та розвитку українського фортепіанного мистецтва (композиторської творчості, виконавства та педагогіки) від другої половини XVIII ст. до нашого часу; визначення особливої ролі фортепіанного мистецтва в історії української музичної культури, самобутності і стилістичної неповторності фортепіанної творчості українських композиторів; інформація про фортепіанну музичну освіту в Україні, виконавську діяльність українських піаністів; фортепіанне мистецтво української діаспори.

Основними завданнями курсу є розширення знань студентів у сфері української музичної культури, зокрема українського фортепіанного мистецтва; розгляд фортепіанного мистецтва України як невід'ємної складової частини світової музичної культури; визначення ключових проблем еволюції фортепіанної музики, виконавства і педагогіки в Україні. Знання студентів повинні базуватись на володінні інформацією:

1. про фортепіанну творчість українських композиторів різних епох і, зокрема, про найбільш знакові твори української фортепіанної музики;
2. про життя і творчість видатних українських піаністів, їх концертно-виконавську діяльність;
3. про фортепіанну освіту в Україні, відомих піаністів-педагогів, регіональні фортепіанні школи.

Уміння користуватись набутими знаннями повинні реалізуватись через вивчення і виконання фортепіанних творів українських композиторів, використання їх у педагогічній практиці, самостійних наукових дослідженнях процесу розвитку українського фортепіанного мистецтва.

Тільки наполегливість і самостійність у набутті знань, їх постійне розширення і використання можуть привести до вагомих результатів. Це повною мірою стосується і такої специфічної галузі як українське фортепіанне мистецтво. Навички в цій сфері набуваються постійним вивченням знаних і маловідомих творів українських композиторів, здійсненням їх фонографічних записів, регулярним поповненням українського фортепіанного репертуару, його використанням у концертній та педагогічній практиці, дослідженням «білих плям» в історії фортепіанного мистецтва України, пропаганді серед широкого загалу кращих зразків української фортепіанної музики.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати фортепіанну творчість українських композиторів різних періодів, її стильову та жанрову специфіку, історію виникнення й розвитку осередків фортепіанного виконавства та педагогіки України, її визначних піаністів; уміти комплексно опановувати твори українських композиторів: здійснювати їх музично-теоретичний аналіз, визначати їх мистецьку концепцію і створювати виконавську інтерпретацію, окреслювати питання їх функціонування в концертній та педагогічній практиці.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, Googl meet, Zoom.

Перелік тем

Тема 1. Передумови зародження українського фортепіанного мистецтва.

Семинар. Клавішні інструменти в музичному побуті гетьманської України. Українські органі композиції в нотних джерелах XVI–XVII ст.

Тема 2. Українське клавірне мистецтво XVIII ст.

Семинар. Орган, клавесин, клавикорд, фортепіано в Україні XVIII ст. Клавірні твори Д. Бортнянського та інших українських музикантів доби Просвітництва.

Тема 3. Фортепіанне мистецтво України долисенківського періоду. (Педагогіка. Виконавство. Музична творчість).

Семинар. Фортепіано в маєтках та освітніх закладах України першої половини XIX ст. Творча діяльність А. Данилевського, О. Лизогуба, М. Маркевича, Й. Витвицького та ін.

Тема 4. Фортепіанна творчість Миколи Лисенка.

Семинар. М. Лисенко – композитор, піаніст, педагог.

Тема 5. Фортепіанне мистецтво України другої половини XIX ст. (Музична творчість. Виконавство. Педагогіка. Виробництво фортепіанного інструментарію).

Семинар. Фортепіанна творчість В. Пашенка, Т. Безуглого, П. Сокальського та ін. Концертна діяльність Т. Шпаковського, Л. Марека, А. Родзянка, Г. Ходоровського та ін. Видатні педагоги І. А. Тедеско, К. Мікулі, І. Слатін, В. Пухальський та ін.

Тема 6. Початок XX ст. Регіональні фортепіанні школи в Україні. Видатні піаністи-педагоги. Фортепіанна творчість українських композиторів початку XX ст.

Семинар. Становлення вищої музичної освіти в Україні. Педагогічна діяльність Ф. Blumenфельда, Г. Беклемішева, Г. Нейгауза, В. Курца, П. Луценка, Б. Дронсейко та ін. Фортепіанні твори Ф. Якименка, Я. Степового, С. Борткевича.

Тема 7. Видатні українські піаністи першої половини XX ст.

Семинар. Виконавська діяльність Г. Левицької, Л. Мюнцера, Л. Колесси, В. Стешенко, А. Луфера, Л. Сагалова, В. Кіпи, Т. Микиші. Усесвітньо відомі піаністи, творча біографія яких починалась в Україні: С. Барер, О. Браїловський, В. Горовиць, С. Ріхтер, Е. Гігельс.

Тема 8. Фортепіанна творчість С. Людкевича, В. Барвінського, Л. Ревуцького, В. Косенка, Б. Лятошинського.

Семинар. Фортепіанна спадщина корифеїв української музики першої половини XX ст.

Тема 9. Розвиток фортепіанної освіти в Україні у 1920–1990-тих роках.

Семинар. Реформування музичної освіти у 1920–1930-тих роках. Праці з питань фортепіанного виконавства і педагогіки (Г. Коган, В. Івановський, Г. Курковський).

Тема 10. Фортепіанна творчість українських композиторів 1930–1950-тих років.

Семинар. Фортепіанні твори В. Задерацького, Н. Нижанківського, В. Костенка, А. Штогаренка, М. Колесси, М. Сільванського, І. Шамо.

Тема 11. Фортепіанне мистецтво України 1960–1990-тих років (Музична творчість. Виконавство. Педагогіка.).

Семинар. Фортепіанні твори А. Караманова, В. Сильвестрова, М. Скорика, І. Карабиця. Концертна діяльність В. Сечкіна, О. Криштальського, М. Крушельницької, Є. Ржанова, С. Скринченка, О. Слободяника, М. Сука. Педагогічна діяльність Р. Горовиць, О. Ейдельмана, Є. Вауліна, В. Тошліна, Л. Гінзбург, Т. Кравченко, М. Єщенко, О. Александрова, І. Рябова.

Тема 12. Перспективи розвитку українського фортепіанного мистецтва у XXI ст.

Семинар. Питання розвитку творчої індивідуальності піаністів. Відомі сучасні українські піаністи.

Форми та технології навчання

Лекції, семінарські заняття.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу MOODLE.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Участь в обговореннях та доповнення на семінарах	20
2.	Реферат за обраною тематикою	10
3.	Практична робота (виконання музичних творів, аналіз)	10
4.	Відвідування лекцій	10
5.	Залік	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінка «**відмінно**» ставиться за правильну, повну і точну відповідь, яка ілюструє розуміння студентом сутності українського фортепіанного мистецтва.

Оцінка «**добре**» ставиться за не зовсім повну і точну відповідь, хоча знання і вміння студента відповідають загальним вимогам.

Оцінка «**задовільно**»: ставиться за неповну, недостатньо глибоку відповідь, в якій допускалися помилки у важливих теоретичних питаннях.

Оцінка «**незадовільно**»: ставиться за неправильну відповідь, невміння аналізувати першоджерела, а також відсутність володіння методами роботи з літературою.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Навчання іноземною мовою (за потреби)

За потреби навчальна дисципліна може викладатися англійською мовою. За бажанням студентів допускається вивчення матеріалу за допомогою англійськомовних онлайн-курсів за тематикою, яка відповідає тематиці конкретних занять.

Позааудиторні заняття

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, круглих столах, тематичних концертах тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Академія музичної еліти України: історія та сучасність. Київ, 2004.
2. Баренбойм Л. Еміль Гилельс. Москва, 1986.
3. Дилецький М. Граматика музикальна. Київ, 1970.
4. Долгих М. Нейгаузи: варіації на елізаветградську тему. Кіровоград, 2013 р.
5. Дремлюга М. Українська фортепіанна музика. Київ, 1958.
6. Дяченко В. Микола Віталійович Лисенко: життя і діяльність. Київ, 1941.
7. Зильберман Ю. Семь очерков о Владимире Горовице. Киев, 2011.
8. Зильберман Ю. Київське музичне училище. Нарис діяльності. 1868–1924. Київ, 2012.
9. Ивановский В. Теория пианизма. Киев, 1927.
10. Караманов А. Музыка, жизнь, судьба. Москва, 2005.
11. Кашкадамова Н. Фортеп'янно-виконавське мистецтво України. Львів, 2017.
12. Кашкадамова Н. Фортеп'янне мистецтво у Львові. Статті, рецензії, матеріали. Тернопіль, 2001.
13. Київська фортепіанна школа: імена та часи. Київ, 2013.
14. Клиш В. Л. М. Ревуцький – композитор-піаніст. Київ, 1972.
15. Козачук О. Забута музика, забуті імена. Київ, 2008.
16. Кузьмін М. Забуті сторінки музичного життя Києва. Київ, 1972 р.
17. Курковський Г. Питання фортепіанного виконавства. Київ, 1983.
18. Лисенко М. Листи. Київ, 2004.
19. Музичний світ Бориса Лятошинського. Київ : Центрмузінформ, 1995.
20. Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського 100 років. Київ, 2013.
21. Невенчанная Т. Игорь Шамо. Киев, 1982.
22. Олійник О. Фортепіанна творчість В. С. Косенка. Київ, 1977.
23. Павлишин С. Станіслав Людкевич. Київ, 1974.
24. Памятники литературы древней Руси: Вып. 1, 2. Москва, 1978, 1980.
25. Растопчина Н. Феликс Михайлович Blumenфельд. Москва, 1975.
26. Рыцарева М. Дмитрий Бортнинский. Санкт-Петербург, 2015.
27. Садова Л. Фортепіанна школа Вілема Курца. Дрогобич, 2009.
28. Степаненко М. Статті, дослідження, спогади. Київ, 2016.
29. Хентова С. Пианисты XX века. Санкт-Петербург, 1997.
30. Хурсина Ж. Выдающиеся педагоги-пианисты Киевской консерватории. Киев, 1990.
- Цыпин Г. Портреты советских пианистов. Москва, 1990.